

Den gamla sommarstugan i Tofta söder om Visby skulle bytas ut mot en ny och fräsch. Men, vad hittar vi när rivningen börjar? En gammal buss som gick till Snäckgårdsbaden! Hösten 2009 fick Gotlands veteranbilsklubb ett nytt projekt!

Krutgubbar eller eldsjälar?

Med en tankbil och en brandbil att roa sig med är frågan befogad. – Och för tre år sedan hittade vi en buss. Inbyggd i en sommarstuga, berättar Rune Larsson och Bengt Brolin i Gotlands veteranbilsklubb.

TEXT & FOTO: THOMAS SJÖLUND, ARKIVBILDER FRÅN BENGT BROLIN

Någon gång på 1930-talet stoltserar busschauffören stolt vid den nya Chevrolet-bussen. När bussen dök upp igen 2009 fattades boggien. Inte helt lätt att hitta...

Ofta när lite större fordon brukar vara inblandade så är det en klubb som är ansvarig. Så också i detta fallet, Gotlands veteranbilsklubb. Klubben bildades 1967 och har idag 119 medlemmar. Klubblokal har de i Endre, någon mil nordost om Visby och välvilligt utlånad av en klubbmedlem.

I den gamla gårdssmedjan har de gas- och MIG-svets samt en del handverktyg och kantriktare för plåt.

– Svarv finns hemma hos flera medlemmar,

andra har kompletta verkstäder hemma så det mesta reder sig, förklarar Rune Larsson, ordförande i klubben och tillika "verkmästare" för bussgänget som består av fem personer som mer aktivt jobbar med Chevrolet-bussen från 1931. Bengt Brolin som var på plats under mitt besök kallas skämtsamt "bibliotekarien", fena på att leta upp broschyrer och skisser för att föra arbetet framåt. Så pass att han gett ut två böcker om Gotlands äldre fordonshistoria; "Gotlands bilhistoria" och "Gotlands motorcykelhistoria".

Hösten 2009 fick de tips om att en sommarstuga höll på att rivas i Tofta, söder

Sicken karavan!
Den gamla somm...
förlåt, bussen, kom
på vägen igen efter en
herrans massa år.
Låt gå som trailad
mellan fyndplatsen i
Tofta och Gotlands
Veteranbilsklubbs
garage i närheten av
Endre kyrka.
Våren 2012 har det
hänt en hel del. Rune
Larsson och Bengt
Brolin är två av
eldsjälarna.

” EN STOR BIL I VISBYS TRÅNGA GRÄNDER FÅR SINA SKAVANKER...

Redan 1967 blev klubben ägare till denna Dodge brandbil från 1935. Men det började med en för stor stege, som skulle ha suttit på en Ford!

om Visby. Någon gång på 1950-talet var det någon som körde à la Cajsa Wargs "man tager vad man haver" och förvandlade den år 1950 utskrotade bussen till en trivsamt sommarstuga. En påbyggnad kom till och flera unika detaljer för bussen förstördes.

Chassi och motor var förstas borta. Det ena löste sig lätt, det andra kräver mer.

– En utbytesmotor hittade vi här på Gotland, den satt i en EPA-traktor och hade ursprungligen suttit i en systerbuss till vår. Nu är den renoverad och ska bara sättas ihop, berättar Rune.

Kruxet är att bussen var utrustad med boggie, inte det lättaste att hitta till en över 80 år gammal buss.

– 1931 kom det faktiskt fyra boggiebussar till ön. Tre Chevrolet och en Volvo, den senare med chassinummer 1! Gotlands dåliga vägar på den tiden tillät inte för högt hjultryck. Min gissning är att man kunde ta in större bussar med boggie jämfört med enkelaxlade. Men det verkar som om de inte gick så bra, det kom inga bussar med boggie efter dessa, skjuter

Bengt in.

Så för bussgänget gäller det tillverka en boggie, eller om någon har något passande i sina gömmor så är de väldigt intresserade.

Karossen byggdes av Svenska karosserifabriken i Katrineholm. Det finns ingen märkning och inga papper på det. Men Bengt har jämfört gamla leveransfoton från fabriken med ett leveransfoto på bussen.

– Jag törs hävda att den är byggd där!

Träramen till pegamoidtaket är uppbyggd och plåten på karosidorna är riktad och renoverad. Det närmar sig lack.

– Som tur är har vi en lackerare i gänget, så det ska nog ordna sig, säger Rune.

Jo, sätena var förstas också borta. Ett nytt tips kom om att det skulle finnas säten från en skrotad buss på en vind till en gammal verkstad i Väte på Gotland.

– De var från cirka 1930. När säljaren undrade om vi inte var intresserade av förarstolen också stirrade vi bara på varann. Så förklarade han "den har jag suttit och gjort läxorna i som grabb", skrattar Rune.

Eftersom bussen var ombyggd till sommarstuga har det varit svårt med detaljer. Men Bengt fann lösningen, på biblioteket hittade han en gammal journalfilm från 1930-talet som handlade om att det gick fortare för en stockholmare att ta sig till stranden vid Tofta med flyg och buss, än att ta sig ut i Stockholms ytterskärgård.

– Då kommer vår buss och jag fick se att det skulle vara två reservdäck baktill, körriktningsvisare på varsin sida om bakrutan, att det var delad framruta vid föraren och det fanns också en skylt med "Fullsatt". Men det bästa var att det gick att lösa hur många trappsteg det skulle vara vid ingången genom att räkna passagerarnas steg!

Någon tidplan för när den ska vara klar har de inte.

– Näe, det ska vara kul. Och vi jobbar på en bit i taget, även om det finns viss framförhållning också. Men som sagt, nu är det boggie-frågan som måste lösas parallellt med att vi förbereder för lack, förklarar Rune.

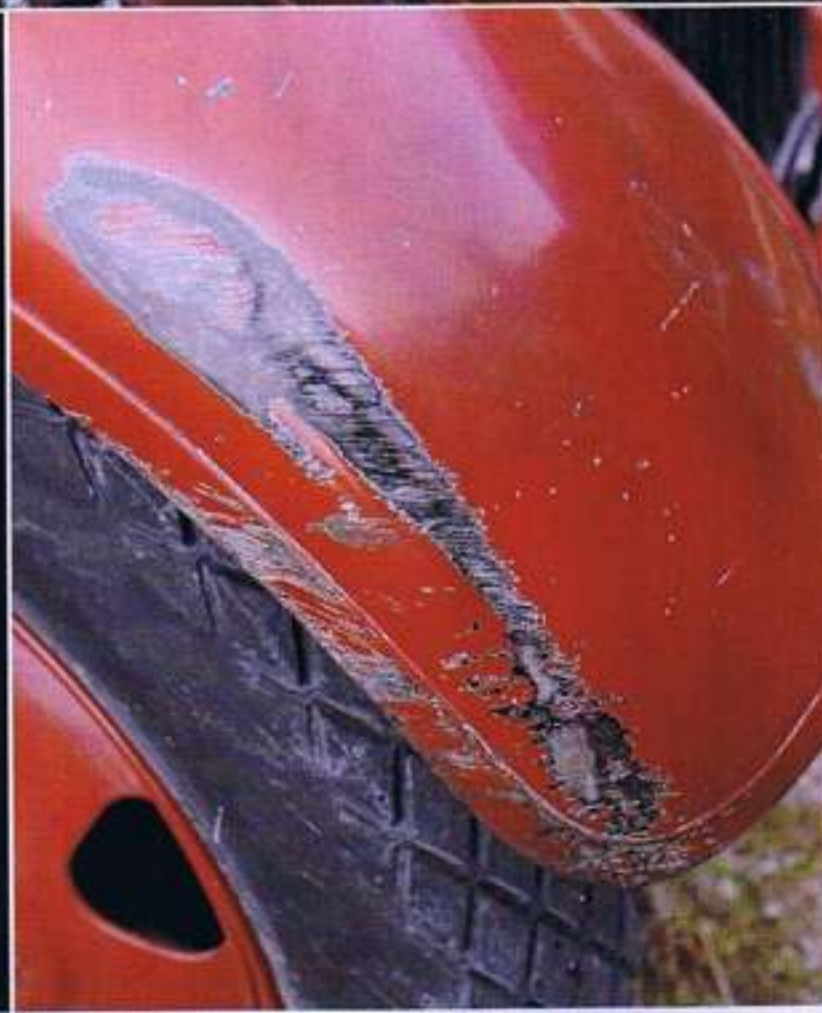
Brandbilen har klubben haft betydligt längre.

Motorn var slut efter bara 3 500 mil. Idag är den raka sexan på 75 hk renoverad. I övrigt har brandbilen i princip lämnats orörd vad gäller ytskiktet.

Delar av Visbys innerstad, (innanför ringmuren) byggdes på 1200- och 1300-talet. Alltså planerades det inte för att en stor Dodge under uttryckning skulle trafikera grändarna. Färgavskavet på framskärmarna tillhör historien. Till och med däcken är original från 1930-talet.

Den gamla Dodgen skänktes 1967 till Gotlands veteranbilkлубb efter att den tjänat ut.

Bengt Brolin har förstås koll på dess historia:
– 1932 fick Visby brandkår en ny och längre brandsteg. Tanken var att den skulle monteras på en Ford brandbil. 16 meter lång i utfällt läge var den för stor för Forden, fyra brandmän färre skulle få plats vid uttryckning. Brandchefen föreslog då att man skulle köpa in en stegbil. 1935 var beslutet klart och valet föll på en Dodge, levererad av Philipsons i Stockholm, medan vagnmakare Herbert Pettersson i Visby stod för karosseribygget och montering av stegen, berättar Bengt och fortsätter:

– Dodgen kostade 4 200 kronor i inköp, kaross och montering gick på 914:50 men så hade brandchefen på en resa köpt en vindruta på en bilnedskrotningsaffär i Stockholm för 15 kronor!

Dodgen luftas under mitt besök. Rune påpekar att motorn var slut efter bara 3 500

mil men att den nu är renoverad. Med en tjänstevikt på strax över tre ton har den raka sexan som ger 75 hk fullt sjå.

– Det var tur att det brann långsammare förr, ropar Rune för att överrösta vindbruset.

Brandbilen har klubben hållit i sitt patinerade skick. Fälgarna har visserligen fått en välbehövlig omgång färg men däcken är original från 1935!

Framskärmarna har några rejäla färgavskrap:

– Det säger sig självt, den här stora bilen i full, nåja, uttryckning på de smala gatorna innanför ringmuren gjorde att den törnade i både här och där, skrattar Rune.

Klubbens tredje "jobbiga" fordon är den Volvo LV 60 tankbil från 1931 som gjorde tjänst vid Gotlands första flygplats från 1948. Svensk Petroleum AB Standard i Stockholm inregistrerade bilen den 3 mars 1931. Efter det huserade den i Västerås, Stockholm igen,

Östergötland, återigen Stockholm innan den hamnade i Visby.

1952 togs den över av civilflygare Nils Thuring, från Svenska Esso AB (som Standard Oil bytt namn till) och i slutet av 1960-talet sålde han den till Gotlands veteranbilkлубb för 600 kronor.

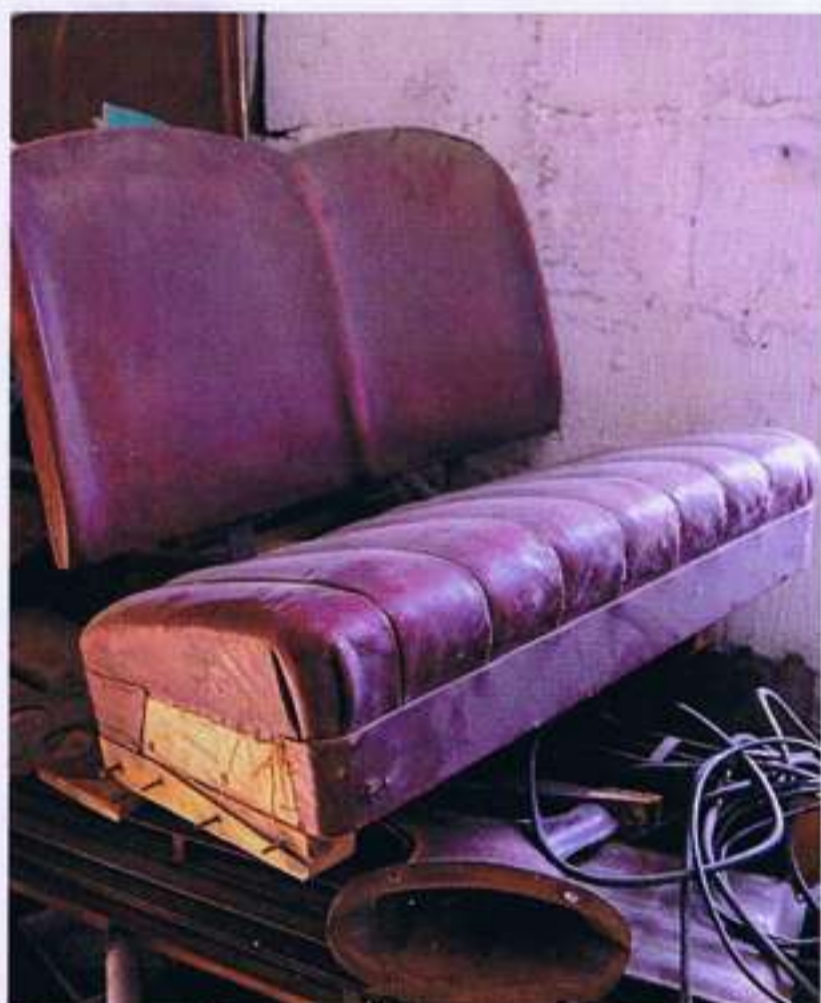
För några år sedan tog klubben tag i objektet; tanken var borta och hytten upprutten. En klubbmedlem, Bernt Larsson, åtog sig att fixa tanken och så var renoveringen igång.

– Innan hade det varit lite prat om att bygga en lastbil då tanken fattades. Men tack vare Bernt blev det en tankbil. Och det är vi glada för idag, säger Bengt Brolin om tankbilen som besiktigades den 19 juni 2008.

Vid mitt besök var motor urtagen.

– Den ska vara klar till årets Gotlandsrundan den 30 juni, säger Bengt och Rune med en mun. ■■

BRANDCHEFEN HADE KÖPT EN VINDRUTA PÅ EN BILSKROTNINGSAFFÄR I STOCKHOLM FÖR FEMTON KRONOR

Mer spika än meka när busskarossen byggs upp igen efter att ha tjänstgjort som sommarstuga. Säten hittades på vinden till verkstad på Gotland. Chaufförens stol fanns också kvar, den hade ägaren suttit och gjort sina läxor i som liten grabb.

Tankbilen ska vara åtgärdad om cirka en månad, då går Gotlandsrundan. Klar 2008 men motorn urtagen för genomgång. Svenska karosserifabriken i Katrineholm byggde karossen. Någon som har en boggie från tidigt 1930-tal över?

